

DA RENACENCIA GALEGA

UNA PUNTA DE EUROPA

(Especial pra CELTIGA)

Por VICENTE RISCO

Falaremos logo de cheo do libro de Victoriano García Martí. Cunha ollada xeral poderemos dicir dende logo que Martí pode que simprifique un pouco demais o problema da sinificación de Galiza, do que Galiza é no senso do espírito.

Por certo que pode que os que vivimos de cote eiquí, os qu'andamos moito sen sairmos de Galiza, os qu'a cruzamos a pé de punta a punta, os qu'imos nos automóbeles de liña antre cregos e peisanos, os que demoramos na aldeia e latricamos cos ús e cos outros, os que convivimos con polifecos, literatos e eruditos á moderna e á antiga usanza, os que levamos anos estudiando o que eiquí hai d'autual e d'hístico, non teñamos unha visión tan sinxela. Pode que o libro de Martí peque por ser moita da información en que se funda d'orige literario, e por ser o seu autor filósofo, pois os filósofos propendan a reducir-as cousas á unidade. O caso é que pra nós, o asunto é mais comprexo.

O lirismo e a saudade; o sentimento da terra e a morriña; o subxetivismo sentimental; o pensamento da morte e a ligazón cos mortos; a persistenza do vencello familiar; un misticismo de certa pagania, apadumado co misterio das orixes; a lembranza, a falla d'atitude épica, o mesmo nos feitos da historia que na produción literaria; a falla de sentimento dramático; o layo e a queixa en lugar da rebeldía; o humorismo, son os carauteres qu'atopa na y-alma galega.

O galego — di — áchase n-un estado precultural, de natureza; non sabe representarse a sua vida com'espetáculo. Quedou isolado dende os finais da Edade Meia, e a il non chegou o Renacemento. Foi d'aquela cando Galiza perdeu a sua persoaldade, e dende entón está sometida, demasiado sometida, resfriada, sumida n-unha visión interior, como n-un soño, inerte, sen ocupal-as suas forzas en xestas épicas como Castela, n'outro tempo, ou no desenvolvemento económico, como modernamente Baskonia e Cataluña. Mais polo mesmo é unha rexión inédita, que conta c'unha gran economía d'esforzo, e que ainda non sabemos o que pode dar de si cando se decide a autuar con forza. En qué senso vai autuar? Martí se non estreve a pronosticalo. Polo istante, abonda que teña esa espranza no inédito; co tempo ha chegar, penso eu, a ter n'esto mais qu'unha sospelta, unha intención. Por que il está xa no camiño que ven onda nós. Si non chega a vir, ha ser polo seu moderantismo excesivo.

Dous cousas quixera eu faguer notar no libro, que podia firmar ainda un nacionalista eisaltado. Unha é a apreciación da nosa relación con Portu-

gal: "Sin duda de los tres grupos bien distintos que existieron en la Península, el de Levante no encontró aliados o le faltaron circunstancias históricas para constituirse en personalidad independiente. Las encontró sin duda el de Poniente y se pudo constituir esa segunda nacionalidad dentro del territorio ibérico: Portugal. Pero Portugal no llegó a arrastrar consigo a Galicia, que estaba quizás dentro de ese sistema de Poniente. Así quedó la región galaica como desprendida de su centro natural, herida de nostalgia..."

A outra é o capítulo dedicado ós Gallegos ilustres, ises galegos que trunfan fora, e que son motivo de gabanza pra tantos probes d'espírito... "Tal pontífice — di moi atinadamente Martí — tal emperador o tal estadista pasan por galaicos, y ante tales hombres ilustres ocurre preguntar: ¿Qué hay de galaico en sus obras? ¿Qué aprovechamiento obtuvo Galicia de las obras de estas figuras excepcionais?"

Despois de recoñecer e apreciar a nosa renacencia actual, Martí fala do futuro rol de Compostela e da sua Universidade, e propón delegaciós das institucións culturais de Madrid en Galiza. Si o que nos propoñemos é valorizar e galeguizar a Galiza, facela coscente de si mesma, si este é o único camiño pra que Galiza dea o seu adentro de vida hispana — até nome somentes ás ideias de Martí, — penso que non é ise o mellor camiño. Galiza non precisa, non debe precisar mestres nin salvadores estranos. O qu'ela non faga de seu, de nada lle pode valer. Galiza empezai arastora a desenvolver unha vida cultural autónoma, sen axuda nin dirección oficial ninguna. Sería vergonxento que se detivera n-ise camiño.

O catalán Gazié comenton no "Sol" de Madrid as páxinas de *Una punta de Europa*. E di o seguinte: "Galicia, hermana Galicia! Dónde estás?... La respuesta no es de orden literario, ni sentimental, ni geográfico, ni económico, ni histórico, ni psicológico, ni etnográfico. Es de todo a la vez: es de orden político".

E non hai que darlle voltas.

O libro de Martí, valioso de seu, representa ademais un avance n-unha parte da intelixualidade galega aleixada da sua terra e dos seus problemas. Ben visto sexa.

Le hace daño el tabaco?

Pida pastillas

D. Rodríguez de la
Fuente

CEVALLOS 311